

Lietuvos žemės vardynas

renkamas Švietimo Ministerijos

Su visokiais klausimais, iškilusiais surašant žemės vardyną, kreiptis ir prirašytus žinių lapus siųsti:
Valstybės Archeologijos Komisija — Lietuvos žemės vardynas, Kaunas, Vytauto Didžiojo Muziejus.

Žemės vardai

Pamarkijos
(oficialinis vardas)

Kaimo, dvaro, vienkiemio, miesto, bažnytkaimio, girininkijos,
(liečiantįjį pavadinimą pabraukti)

Nevarėnų

valsčiaus

Telšių

apskritis

Sunaudoti spausdinti ir rankraštiniai šaltiniai bei jų sutrumpinimai

Surašytojo:

Pavardė, vardas Mačernytė Eloyra verslas mokytoja
Gimimo vieta Šarnelė, km. valsčius Alsedžiai apskritis Telšiai
Adresas: Nevarėnų pšt. Pamarkijos pradžios mokykla, Pamarkijos km., Telšių apskr.

Eilės Nr.	Vardas rašomąja kalba parašytas		Vardas vietos žmonių ištarme	Senovinės vardo formos	4 skilties šaltinis	Žinios surink- tos iš	Dalykas	Žemės paviršiaus rūšis, išvaizda, kokybė	Dydis	Lokalizacija	Upių, upelių ištakų bei žiočių vietos ir jų apibūdinimas	Pastabos
	a) tikrintojo	b) surašytojo										
1		Apluokas	Aploukas			ž. k.	ganoma žemė	Trikampis laukas, vieniškai pelkėtas, apaugęs pušimis ir kitais medžiais	apie 2 ha	$\frac{1}{4}$ km. nuo Markijos upės vakarių pusėj netoli Sarykų miškų		Vardas pramanytas at- skiros šeimos, kuriai šita žemė priklauso
2		Austiškė	Austeške				pieva ir dirva	smėlėta žemė	apie 3 ha	Pamarkijos km. gale rytų pu- sėj apie $\frac{1}{2}$ km. nuo Markijos upės		Vardas paimtas tik kelių žmo- nių. Mat, seniau buvęs kumetynas, kuriam gyveno pil. Austys. Vėliau trobelę nugriovė, o žemę — Austiškė.
3		Beržynėlis	Beržynelis			ž. k.	miškelis jau- nais berželiais apaugęs.	Pusapvalis beržynėlis durpinė žemė	apie 2 ha	Ukin. Višinskio žemės šiaurės pusėj netoli kairios Markijos upės kranto		
4		Beržynas	Beržynas			ž. k.	beržais ap- augęs laukas	durpinė ir pelkėta žemė	apie 1,5 ha	Pamarkijos km. šiaurės pusėj netoli Kiaulupės upės		
5		Bekižynas	Bekižynas				arima žemė	juodžemis su molis	apie 2,5 ha	Pamarkijos km. vidury, netoli Kipšinės		Vardas žinomas tik vienam ūkininkui. Mat, jis tą žemę nupirko nuo pil. Bekešo. Dabar ją Bekežynu vadina
6		Kiaulupė	Kiaulupė			ž. k.	pieva ir upelis	pelkėta žemė tarp miškų	6 ha	Pamarkijos km. šiaurės pusėj Lalgiųje tarp valdžios miškų	Kiaulupė prasideda Jura- lių pelkėse ir įteka į Si- liškio ežerą. Teka iš šiaurės į pietus	Pasakojama, kad upelį Jurekė yra nuskendusi miškine kiaule (žernas) dabar upelį vadina Kiaulupė. Taip pat vadina prie upelio esančią pie- vą.
7		Kėsynė	Kėsyne				pieva	pelkėta ir mašai naudojama žemė	apie 5 ha	Netoli Šilishkio ežero pietų pusėje		Vardas pramanytas tik atskiros šeimos nuo kelių kurių labai daug yra pievų
8		Kipšinė	Kipšene			ž. k.	pieva	pelkėta ir bloga žemė	apie 4 ha	Vidury Pamarkijos km. netoli kairios Markijos upės kranto		Vardas žinomas yra visoje aplinkoje. Tuo vardu vadina tą pievą, kad maža žolė teužauga
9		Liepgiris	Liepgiris				ganoma žemė	Smelis ir kvyras	apie 2 ha	Pamarkijos km. pietų pusėj netoli valdžios miškų		Vardas išlikęs iš senovės laikų ir žinomas ne vienam ūkininkui.
10		Markijos upė	Markijos upė			ž. k.	perkastas kanalas		Plotis 8 m.	Teka Pamarkijos ir Vi- markijos kaimų vakarių pusėj	Išteka iš Šilishkio eže- ro ir įteka į Plink- šių ežerą. Užmar- kijos kaimo gale	
11		Majakas	Majaks				pieva ir dirva	smėlėta žemė	2 ha	Pamarkijos kaimo pietų pusėj netoli Liepgiris		Vardas išlikęs iš senovės lai- kų ir žinomas yra vienam ūkininkui
12		Purupė	Purupis				pieva	durpinė ir pelkėta žemė, per vidurį iškastas griovys 100 m ilgio	2 ha	Pamarkijos kaimo pietų pusėj prie valdžios miško		Vardas pramanytas tik vieno ūkininko
13		Pilsupė	Pilsupis			ž. k.	pieva	smėlėta žemė	20 m x 10 m.	Pamarkijos kaimo pietų pusėj tarp valdžios miškų ir purupes		Vardas paimtas iš ten pat e- sančio valdžios miško Pilsupiu vadinamo
14			Pastaninkas				ganoma žemė	durpinė žemė iš pietų pusės yra kalnelis	5 ha	Pamarkijos km. rytų pu- sėj apie $\frac{1}{2}$ km. į kairę nuo Markijos upės		Pasakojama, kad čia pietų pusėj ant kalnelio dažnai baido ir pinigai esą užkasti.
15		Pačerėniskis	Pačerėniskis				dirva	žemė lygi, smėlynai	5 ha	Apie $\frac{3}{4}$ km. į pietus nuo Šilishkio ežero		Vardas žinomas tik keliems žmonims. Seniau buvęs kumetynas, kuriam gyveno pil. Pačerėniskis. Da- belė išgriovė, o žemė liko taip vadin- tą.
16		Paketūniskė	Paketūniskė				pieva	durpinė žemė	5 ha	Apie $\frac{1}{2}$ km. atstū į pietų-ry- tų kraštą nuo Skaudžių km. prie valdžios miškų į Ketūnų pusę.		Vardas pramanytas tik keliems žmonims. Lauko galą nuo Ke- tūnų pusės pavadino Paketūniskė

✓

13 Istorinės žinios

14 Archeologinės žinios

15 Vardų kilmės aiškinimai

- Nr. 6. Kiaulupė. Žmonės pasakoja, kad toje upėje Tyrelėse kadaise esanti nusikendusi miškinė kiaulė (šernas). Nuo jos upelė ir vardą gavusi. Ž.k.
- Nr. 8. Kipšinė. Žmonės tuo vardu pavadino pievą, dėl blogos žemės, nes nickas joje neauga.
- ✓ Nr. 17. Smalduobė. Žmonės pasakoja, kad prieš 100 metų toje duobėj yra deginta smala. Nuo jos duobė ir vardą gavusi.
- Nr. 22. Žalgiris. Gyvenamoji sodyba randasi Žalgirio miške. Nuo jos sodyba ir vardą gavusi. Ž.k.

16 Tautosakinės žinios

✓ Nr. 17. Smalduobė. Pasakojimas apie vaiduoklį Biliūnį Jėsius. Prieš 80 metų, kartą, ūkin. Višinskis važiuo į malūną. Naktį grįždamas išgirdo kažką susalusių krūmely dejuojant. Višinskis, sukirtęs botagu per krūmelį, sako: „Kad tau šalt, lipk ant pečiaus.“ Parvažiavęs namo, rado namiškius išgąsdintus netikėtai atsiradusio ant krosnies vaiduoklio. Višinskis turėjęs dukterį Elzele. Vaiduoklis Jėsius dažnai užkabinedavęs šitą Elzele, net ir naktį ją traukdavęs iš lovos už kojos. Kartą Višinskiai vaiduoklį paklausė: „Kas esi? Ko tu nori? Iš kur atėjai?“ Jėsius pasisakė, kad esąs kilęs iš anos pusės Plinkšių ežero, Grajausko gyvenimo, kuris randasi Paplinskėj. Jo tėvai buvę garsūs galvažudžiai, turėję savo „bravarus“ deginei virti, dvarą ir didelį katilą pinigų, kuriuos įmetę į Plinkšių ežerą. Galvažudžio sūnus Biliūnis Jėsius taip prašūvęs liko. Kitą kartą Višinskiai vėl klausė: „Jėšiau, pasirodyk, kaip atro dai?“ Jėsius atsako: „Jūs visi išmirtumėt iš baimės, kad pasirodyčiau. Aš jus visus matau ir galėčiau suskaičiuoti.“ Višinskiene prašo: „Suskaičiuok!“ Jėsius išbriežia sienoj tiek bryšių, kiek troboj yra žmonių. Kartą Jėsius dejuodamas sako: „Ai, ai, visas ožkas nukirpau, o niekame Elzeles neradau.“ Kitą kartą vėl Jėsius sako: „Elzele, Elzele, aš tau parnešiau pyragą, kuris yra ant kampo padėtas.“ Elzele nujusi pažiūrėti ir pamatiusi vietoj pyrago didelį maitkaulį.

Buvo baudžiavos laikai. Višinskis ir visi kiti Pamarkijos gyventojai priklauz prie Sarakų dvaro p. Jonkausko, kuris turėjęs urėdą Kontrimą. Kartą,

Žinių teikėjo(-jų) pavardė, vardas 1) Surinas Juozapas 16 Nr. 17.

Gimimo vieta(os) Uimarkijos km.

Amžius

iki 15	15 — 25	25 — 40	40 — 60	60 — 80	per 80
				1	

valsčius

Nevarėnai

apskritis

Telšiai

Višinskis papasakojo urėdui Kontrimui apie vaiduoklio padarytus neramumus, nes jis naktimis vis dejuodavo ant kronies arba traukdavo iš lovos už kojos gulintį šalia motinos ėlzelį.

Prieš vakarą urėdas Kontrimas, atėjęs ir uždavęs tvartan arkli, įėjo į trobą, pasidėjo knygas ant stalo, užsidegė 2 grabonyčios žvakės, skaito ir laukia, ką Jėšius jam sakys. Sutemus Jėšius, sugrįžęs ant kronies, sako: „Aš tą Kontrimą šią naktį smaugsiu!“ Kontrimas išsigando ir liepė išvesti greit iš tvarto arkli, pasiėmęs knygas ir žvakes, išdūmė į duris. Kontrimui išėjus, Jėšius, nusijuokęs, sako: „Jis man nieko nepadarė ir aš jo nebijau.“

Višinskiai, norėdami jį išvyti iš savo namų, parveždavo daug kunigų, bet Jėšius jų neklausydavo ir neidavo.

Paskui į Gadūnavą parėjęs gyventi kun. Dygarvičius. Jie tuo tikslu kreipėsi į naująjį kunigą, Dygarvičius prižadėjęs atvažiuoti. Jėšius ant kronies vėl dejuoja: „Ai, ai, aš to „kalipkaklio“ bijau, nes, kad jis ir gimė, aš jį nedžiaugiausiu.“ Namiškiai klausė: „Kame tu buvai, kad jis gimė?“ Jėšius atsakė: „Gulėjau, katinu pasiverčiau, ant duonos įmaišalo.“

Vieną dieną šeimininkas parvežė kun. Dygarvičius. Jėšius sako jam: „Aš tavęs nebijočiau, nes tu, būdamas studentėliu ir bėgdamas pro darvarkos daržą, išrovi ropę, bet dabar bijau, nes ją vėl atsidiegi ir ji prigijo.“ Kunigas liepia jam išeiti iš tų namų. Jėšius skundžiasi: nežinau kur eiti, prašosi kunigo, kad pavelytų įlįsti į tą „padlą“ esančią už upės pas smalduobę. Šeimininke nusiumtė priemėnį pažūrėti tą „padlą“. Jis, pamatęs gulintį girtą žmogų pas smalduobę, sugrįžęs, pasakė šeimininkei. Žmogus buvo pažadintas ir parvestas pas kunigą. Kun. Dygarvičius liepė Jėšui lįsti į tą smalduobę. Jėšius Bilūnis, išėdamas iš tų namų, pasakė, kad dar iš tos smalduobės jis sugrįšias prie 3 ar 4 kartos.

Žmonės seniau toje smalduobėje dažnai matydavę juodą šunį gulintį. ž.k.